

СХВАЛЕНО
на засіданні педагогічної ради
Новостародубського ліцею
(протокол №1 від 30.08.2023 р.)

ЗАТВЕРДЖУЮ
Директор
Новостародубського ліцею
Петрівської селищної ради
Олександрійського району
Кіровоградської області
_____ Л. Г. Бурлак
30.08.2023

ОСВІТНЯ ПРОГРАМА

***Новостародубського ліцею
Петрівської селищної ради
Олександрійського району
Кіровоградської області
на 2023/2024 навчальний рік***

Новий Стародуб
2023

Розділ 1. Призначення ліцею та засіб його реалізації.....	3
Розділ 2. Опис «моделі» випускника ліцею.....	5
Розділ 3. Цілі та задачі освітнього процесу ліцею.....	6
Розділ 4. Навчальний план ліцею та його обґрунтування.....	7
Початкова освіта.....	8
Базова середня освіта.....	15
Профільна середня освіта.....	20
Розділ 5. Особливості організації освітнього процесу та застосовування в ньому педагогічних технологій.....	24
Розділ 6. Показники (вимірники) реалізації освітнього процесу.....	27
Розділ 7. Програмно-методичне забезпечення освітньої програми.....	28
Розділ 8. Структура навчального року.....	29

Розділ 1

Призначення ліцею та засіб його реалізації

Освіта сьогодні є способом життя. Завдання ліцею полягає у формуванні компетентної людини, адже найбільш успішними на ринку праці в найближчій перспективі будуть фахівці, які вміють навчатися впродовж життя, критично мислити, ставити цілі та досягати їх, працювати в команді, спілкуватися в багатокультурному середовищі та володіти іншими сучасними вміннями.

Відповідно призначення ліцею полягає в наданні якісної повної загальної освіти дітям шкільного віку мікрорайону школи, забезпеченні їх всебічного розвитку, виховання і самореалізації особистості, яка здатна до життя в суспільстві та цивілізованій взаємодії з природою, має прагнення до самовдосконалення і навчання впродовж життя, готова до свідомого життєвого вибору та самореалізації, відповідальності, трудової діяльності та громадянської активності.

Пріоритетного значення в розбудові нової школи набуває завдання формувати в учнів систему загальнолюдських цінностей – морально-етичних (гідність, чесність, справедливість, турбота, повага до життя, повага до себе та інших людей) та соціально-політичних (свобода, демократія, культурне різноманіття, повага до рідної мови і культури, патріотизм, шанобливе ставлення до довілля, повага до закону, солідарність, відповідальність). У центрі освіти сьогодні перебуває виховання в учнів відповідальності за себе, за добробут нашої країни.

Досягнення цієї мети забезпечується шляхом формування ключових компетентностей, необхідних кожній сучасній людині для успішної життєдіяльності.

Спільними для всіх компетентностей є такі вміння:

- читання з розумінням;
- уміння висловлювати власну думку усно і письмово;
- критичне та системне мислення;

- здатність логічно обґрунтовувати позицію;
- творчість, ініціативність;
- вміння конструктивно керувати емоціями;
- вміння оцінювати ризики, приймати рішення, розв'язувати проблеми;
- здатність співпрацювати з іншими людьми.

У відповідності до чинного законодавства ліцей здійснює освітній процес відповідно до рівнів освітніх програм трьох ступенів освіти:

I ступінь - початкова освіта тривалістю чотири роки;

II ступінь - базова середня освіта тривалістю п'ять років;

III ступінь – профільна середня освіта тривалістю два (три) роки.

Основним засобом реалізації призначення ліцею є засвоєння учнями обов'язкового мінімуму змісту навчальних програм. У той же час заклад має у своєму розпорядженні додаткові засоби реалізації свого призначення, а саме

- уведення в навчальний план предметів і курсів, що сприяють загальнокультурному розвитку особистості та формують гуманістичний світогляд;
- надання учням можливості спробувати себе в різних видах діяльності (інтелектуальної, трудової, художньо-естетичної тощо);
- поглиблене вивчення окремих предметів;
- надання учням можливості вибору профілю навчання, темпу засвоєння навчального матеріалу;
- оригінальна організація навчальної діяльності, інтеграція навчальної та позанавчальної діяльності;
- надання додаткових освітніх програм і додаткових освітніх послуг;
- надання учням можливості здобувати позашкільну освіту.

Освітня програма, що реалізується в ліцеї, спрямована на:

- формування в учнів сучасної наукової картини світу;
- виховання працьовитості, любові до природи;
- розвиток в учнів національної самосвідомості;
- формування людини та громадянина, яка прагне вдосконалювання та перетворення суспільства;
- інтеграцію особистості в систему світової та національної культури;
- рішення задач, формування загальної культури особистості, адаптації особистості до життя в суспільстві;
- виховання громадянськості, поваги до прав і свобод людини, поваги до культурних традицій та особливостей інших народів в умовах багатонаціональної держави;
- створення основи для усвідомленого відповідального вибору та наступного освоєння професійних освітніх програм;
- формування потреби учнів до самоосвіти, саморозвитку, самовдосконалення тощо.

Отже, **місія ліцею:** реалізація освітніх запитів суспільства й вимог держави в галузі освіти, забезпечення якості освіти у створеному на засадах сталого розвитку середовищі рівних можливостей та індивідуальних освітніх перспектив здобувачів освіти.

Новостародубський ліцей Петрівської селищної ради Олександрійського району Кіровоградської області є опорним загальноосвітнім навчальним закладом із профільним навчанням у старшій школі – українська філологія та має у своєму складі дві філії: Балахівську філію, Чечеліївську філію.

У 2023/2024 навчальному році пріоритетними є такі напрями освітньої діяльності:

- продовження реформи загальної середньої освіти відповідно до Концепції «Нова українська школа» - впровадження у 6 класах нового Державного стандарту базової середньої освіти;
- подолання втрат у навчанні, зумовлених спочатку тривалими карантинами, потім – військовою агресією РФ на території нашої держави;

- посилення національно-патріотичного виховання, формування громадянської позиції, розвиток навичок інформаційної гігієни під час війни;
- просвіта з питань особистої безпеки;
- психологічна підтримка всіх учасників освітнього процесу.

Розділ 2

Опис «моделі» випусника ліцею

Модель випусника **Нової Української Школи** – це необхідна основа для сміливих і успішних кроків у своє майбутнє. Всі інші здобутки у сфері компетентності може принести людині лише наполеглива цілеспрямована праця, бажання вчитися і ділитися досвідом з іншими.

Випусник ліцею має міцні знання і вміло користується ними. Знання та вміння отримані учнем тісно взаємопов'язані з його ціннісними орієнтирами.

Набуті життєві компетентності випусник вміло використовує для успішної самореалізації у житті, навчанні та праці. Він вміє критично мислити, логічно обґрунтовувати позицію, виявляти ініціативу, творити, вирішувати проблеми, оцінювати ризики та приймати рішення.

Наш випусник – це передусім людина творча, з великим потенціалом саморозвитку та самореалізації, широким спектром особистості:

- випусник ліцею добре проінформована особистість;
- прагне до самоосвіти та вдосконалення;
- готовий брати активну участь у суспільно-культурному житті громади, держави;
- є свідомим громадянином, готовим відповідати за свої вчинки;
- свідомо ставиться до свого здоров'я та довкілля;
- мислить креативно, використовуючи увесь свій творчий потенціал.

Випусник ліцею компетентний у ставленні до життя - реалізує себе через самопізнання, саморозуміння та інтелектуальну культуру.

Випусник ліцею I ступеня (початкова освіта) має знання, уміння та навички, передбачені стандартом початкової освіти. Він упевнений у собі, старанний, працелюбний, самостійний, дисциплінований, вмотивований на досягнення успіху, вміє слухати і чути, критично мислити і має почуття самоконтролю, навички навчальної діяльності, культуру поведінки і мови, основи особистої гігієни і здорового способу життя.

Випусник ліцею II ступеня (базова середня освіта)/базової основної школи володіє певними якостями і вміннями на рівні вимог державних освітніх стандартів, успішно засвоює навчальні програми з усіх предметів шкільного навчального плану; має систему розумових навичок (порівняння, узагальнення, аналіз, синтез, класифікацію, визначення головного); володіє основами комп'ютерної грамотності; знає свої громадянські права і вміє їх реалізувати; оцінює свою діяльність з погляду моральності та етичних цінностей; дотримується правил культури поведінки і спілкування; веде здоровий спосіб життя; готовий до форм і методів навчання, використовуваних у старших класах.

Випусник ліцею III ступеня (профільна середня освіта) має міцні знання на рівні вимог державних освітніх стандартів, що забезпечує вступ до закладу вищої професійної освіти та подальше успішне навчання; володіє іноземною мовою на базовому рівні; має високий рівень комп'ютерної грамотності (програмування, навички технічного обслуговування); володіє культурою інтелектуальної діяльності; знає і поважає культуру України та інших народів; поважає свою й чужу гідність, права, свободи інших людей; дотримується правил культури поведінки і спілкування; має почуття соціальної відповідальності; веде здоровий спосіб життя; володіє способами отримання інформації; прагне духовного і соціального добробуту.

Випусник нашого ліцею –

- *особистість* - цілісна, усебічно розвинена, здатна до критичного мислення;
- *патріот* - з активною позицією, який діє згідно з морально-етичними принципами і здатний приймати відповідальні рішення, поважає гідність і права людини;
- *інноватор* - здатний змінювати навколишній світ, розвивати економіку за принципами сталого розвитку, конкурувати на ринку праці, вчитися впродовж життя.

Наш випускник - свідомий громадянин і патріот своєї країни, готовий до сміливих і успішних кроків у майбутнє.

Розділ 3

Цілі та задачі освітнього процесу ліцею

Враховуючи призначення і місце ліцею в освітньому просторі сільської громади заклад працює над досягненням таких цілей та задач:

1. Забезпечити засвоєння учнями обов'язкового мінімуму змісту початкової, основної, середньої (повної) загальної освіти на рівні вимог державного освітнього стандарту.
2. Гарантувати наступність освітніх програм усіх рівнів.
3. Створити основу для адаптації учнів до життя в суспільстві, для усвідомленого вибору та наступного засвоєння професійних освітніх програм.
4. Формувати позитивну мотивацію учнів до навчальної діяльності.
5. Створити системи дистанційного навчання дітей із обмеженими можливостями та дітей, які перебувають на довготривалому лікуванні.
6. Створити рівні умови для здобуття якісної конкурентноздатної середньої освіти учнями ліцею; забезпечення моральної, інтелектуальної та психологічної готовності всіх громадян до здобуття освіти.
7. Здійснити профільне навчання в школі III ступеня.
8. Забезпечити соціально-педагогічні відносини, що зберігають фізичне, психічне та соціальне здоров'я учнів.
9. Створити якісно нові умови для практичного виконання завдань Нової української школи, залучити до її формування учнів, учителів, батьків, громадськість.
10. Забезпечити умови для індивідуального розвитку учнів ліцею, стимулювання їх творчої активності, найбільш повну її реалізацію в позаурочний час.

Освітній процес в ліцеї спрямований на формування в учнів ключових компетентностей необхідних для успішної життєдіяльності:

- вільне володіння державною мовою;
- здатність спілкуватися рідною та іноземними мовами;
- математична компетентність;
- компетентності у галузі природничих наук, техніки і технологій;
- інноваційність;
- екологічна компетентність;
- інформаційно-комунікаційна компетентність;
- навчання впродовж життя;
- громадянські та соціальні компетентності, пов'язані з ідеями демократії, справедливості, рівності, прав людини, добробуту та здорового способу життя, з усвідомленням рівних прав і можливостей;
- культурна компетентність;
- підприємливість та фінансова грамотність;
- готовність до вибору професії відповідно до своїх здібностей та можливостей, потреб ринку праці.

Розділ 4

Навчальний план ліцею та його обґрунтування

Організація освітнього процесу ліцею в 2023/2024 навчальному році здійснюється відповідно до Законів України:

Законів України «Про освіту», «Про повну загальну середню освіту», «Про внесення змін до деяких законів України в сфері освіти щодо врегулювання окремих питань освітньої діяльності

в умовах воєнного стану» (№7325 від 28.04.2022), «Про забезпечення функціонування української мови як державної» та інших;

Указу Президента України від 16 березня 2022 року № 143 «Про загальнонаціональну хвилину мовчання за загиблими внаслідок збройної агресії Російської Федерації проти України»;

постанови Кабінету Міністрів України від 24 червня 2022 року №711 «Про початок навчального року під час дії правового режиму воєнного стану в Україні»;

розпорядження Кабінету Міністрів України від 14 грудня 2016 р. № 988-р «Про схвалення Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року».

Санітарного регламенту для закладів загальної середньої освіти, затвердженим наказом Міністерства охорони здоров'я України 25.09. 2020 № 2205, зареєстрованого у Міністерстві юстиції України 10.11.2020 за № 1111/35394 (зі змінами).

Державних стандартів повної загальної середньої освіти:

на рівні початкової освіти (в 1 – 4 класах) – Державного стандарту початкової освіти (затвердженого Постановою КМУ від 21 лютого 2018 року № 87);

на рівні базової середньої освіти: в 5-6 класах – Державного стандарту базової середньої освіти (затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 30.09.2020 р. № 898); в 6 – 9 класах – Державного стандарту 2 базової та повної загальної середньої освіти (затвердженого Постановою КМУ від 23 листопада 2011 року №1392);

на рівні профільної середньої освіти (в 10 – 11/12 класах) – Державного стандарту базової та повної загальної середньої освіти (затвердженого Постановою КМУ від 23 листопада 2011 року №1392);

Наказів Міністерства освіти і науки України:

від 28.03.2022 № 274 «Про деякі питання здобуття загальної середньої освіти та освітнього процесу в умовах воєнного стану в Україні»,

від 20.02.2002 № 128 «Про затвердження Нормативів наповнюваності груп дошкільних навчальних закладів (ясел-садків) компенсуючого типу, класів спеціальних загальноосвітніх шкіл (шкіл-інтернатів), груп подовженого дня і виховних груп загальноосвітніх навчальних закладів усіх типів та Порядку поділу класів на групи при вивченні окремих предметів у загальноосвітніх навчальних закладах», зареєстрований в Міністерстві юстиції України 6 березня 2002 р. за № 229/6517 (зі змінами);

від 15.05.2023 № 563 «Про затвердження методичних рекомендацій щодо окремих питань здобуття освіти в закладах загальної середньої освіти в умовах воєнного стану в Україні»;

Положення про інституційну та дуальну форми здобуття повної загальної середньої освіти, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України 23 квітня 2019 року № 536 (у редакції наказу Міністерства освіти і науки України від 10 лютого 2021 року № 160), зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 22 травня 2019 р. за № 547/33518;

Положення про індивідуальну форму здобуття повної загальної середньої освіти, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України 12.01.2016 № 8 (у редакції наказу Міністерства освіти і науки України від 10 лютого 2021 року № 160), зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 03 лютого 2016 р. за № 184/28314;

Положення про дистанційну форму здобуття повної загальної середньої освіти, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 08.09. 2020 № 1115, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 28 вересня 2020 р. за № 941/35224);

Порядку зарахування, відрахування та переведення учнів до державних та комунальних закладів освіти для здобуття повної загальної середньої освіти, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України 16.04.2018 № 367, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 05 травня 2018 р за № 564/32016;

Порядку переведення учнів (вихованців) закладу загальної середньої освіти до наступного класу, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України 14.07.2015 № 762 (у редакції наказів Міністерства освіти і науки України № 621 від 08.05.2019, № 268 від 01.03.2021), зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 30.07.2015 за № 924/27369;

Листів Міністерства освіти і науки України:

від 16.03.2022 №1/3472-22 «Про виконання Указу Президента України Володимира ЗЕЛЕНСЬКОГО від 16.03.2022 №143/2022»;

від 16.08.2023 № 1/12186-23 «Про організацію 2023/2024 навчального року в закладах загальної середньої освіти»;

від 24.08.2023 №1/12702-23 «Щодо організації виховного процесу в закладах освіти у 2023/2024 навчальному році»;

від 12.09.2023 №1/13749-23 «Про інструктивно-методичні рекомендації щодо викладання навчальних предметів/інтегрованих курсів у закладах загальної середньої освіти у 2023/2024 навчальному році».

Початкова освіта

Початкова освіта – це перший рівень повної загальної середньої освіти, який відповідає першому рівню Національної рамки кваліфікацій. Метою початкової освіти є всебічний розвиток дитини, її талантів, здібностей, компетентностей та наскрізних умінь відповідно до вікових та індивідуальних психофізіологічних особливостей і потреб, формування цінностей та розвиток самостійності, творчості, допитливості, що забезпечують її готовність до життя в демократичному й інформаційному суспільстві, продовження навчання в основній школі.

Початкова освіта передбачає поділ на два цикли – 1–2 класи і 3–4 класи, що враховують вікові особливості розвитку та потреб дітей і дають можливість забезпечити подолання розбіжностей у їхніх досягненнях, зумовлених готовністю до здобуття освіти.

Освітня програма початкової освіти окреслює підходи до організації єдиного комплексу освітніх компонентів для досягнення учнями обов'язкових результатів навчання, визначених Державним стандартом початкової освіти.

Загальний обсяг навчального навантаження для здобувачів освіти початкової школи складає:

- для 1-х класів – 805 годин/навчальний рік,
- для 2-х класу – 875 годин/навчальний рік,
- для 3-х класу – 910 годин/навчальний рік,
- для 4-х класу – 910 годин/навчальний рік.

Програма визначає загальний обсяг навчального навантаження на тиждень, забезпечує взаємозв'язки окремих предметів, курсів за вибором, їх інтеграцію та логічну послідовність вивчення, які подані в рамках навчальних планів:

– **для 1-2-х класів** у відповідності до Державного стандарту початкової освіти (постанова Кабінету Міністрів України від 21.02.2018 № 87), за Типовою освітньою програмою для 1-2 класів закладів загальної середньої освіти, розробленою під керівництвом Р. Б. Шияна (опорний заклад, Балахівська філія Новостародубського ліцею), затвердженою наказом Міністерства освіти і науки України від 12.08.2022 № 743, за Типовою освітньою програмою для 1-2 класів закладів загальної середньої освіти, розробленою під керівництвом О. Я. Савченко (Чечеліївська філія Новостародубського ліцею), затвердженою наказом Міністерства освіти і науки України від 12.08.2022 № 743 (додаток 1);

– **для 3-4-х класів** у відповідності до Державного стандарту початкової освіти (постанова Кабінету Міністрів України від 21.02.2018 № 87) та за Типовою освітньою програмою для 3-4 класів закладів загальної середньої освіти, розробленою під керівництвом Р. Б. Шияна (опорний заклад, Балахівська філія Новостародубського ліцею), затвердженою наказом Міністерства освіти і науки України від 12.08.2022 № 743, за Типовою освітньою програмою для 3-4 класів закладів загальної середньої освіти, розробленою під керівництвом О. Я. Савченко (Чечеліївська філія Новостародубського ліцею), затвердженою наказом Міністерства освіти і науки України від 12.08.2022 № 743 (додаток 2).

Навчальні плани початкової школи передбачають реалізацію освітніх галузей Базового навчального плану Державного стандарту через окремі предмети.

Навчальні плани містять інваріантний складник, сформований на державному рівні та варіативний складник, в якому передбачено додаткові години на вивчення предметів інваріантної складової, курсів за вибором, індивідуальних та групових занять.

Освітню програму укладено за такими освітніми галузями:

- **мовно-літературна** - включає українську мову та літературу, іноземну мову (англійська);
- **математична** - спрямована на формування математичної та інших ключових компетентностей;
- **природнича** - має на меті формування компетентностей в галузі природничих наук, основи наукового світогляду, становлення відповідальної природоохоронної поведінки у навколишньому світі;
- **технологічна** - формування компетентностей в галузі техніки і технологій, здатності до зміни навколишнього світу засобами сучасних технологій;
- **інформативна** - формування інформаційно-комунікаційної компетентності, здатності до розв'язання проблем з використанням цифрових пристроїв для розвитку, самовираження, здобуття навичок безпечної діяльності в інформаційному суспільстві;
- **соціальна і здоров'язбережувальна** - формування соціальної компетентності, активної громадянської позиції, підприємливості, розвиток самостійності, застосування моделі здорової та безпечної поведінки, збереження власного здоров'я та здоров'я інших;
- **громадянська та історична** - формування громадянської та інших компетентностей, готовності до змін шляхом осмислення зв'язків між минулим і сучасним життям, активної громадянської позиції, набуття досвіду життя в соціумі з урахуванням демократичних принципів;
- **мистецька** - формування цінностей у процесі пізнання мистецтва та художньо-творчого самовираження, поваги до національної та світової мистецької спадщини;
- **фізкультурна** - формування мотивації до занять фізичною культурою і спортом для забезпечення гармонійного фізичного розвитку, вдосконалення життєво необхідних рухових умінь та навичок.

Освітня галузь «Мовно-літературна» за типовою освітньою програмою, розробленою під керівництвом О. Я. Савченко, реалізується у навчальних предметах «Українська мова і літературне читання» у 1-2 класах, «Українська мова» і «Літературне читання» у 3-4 класах та «Іноземна мова» (англійська).

Освітня галузь «Мовно-літературна» за типовою освітньою програмою, розробленою під керівництвом Р. Б. Шияна, реалізується у навчальних предметах «Українська мова і література», «Іноземна мова» (англійська) та інтегрованому курсі «Я досліджую світ». Вивчення української мови передбачає часовий розподіл програмового матеріалу між предметом «Українська мова» (5 годин на тиждень) та інтегрованим курсом «Я досліджую світ» (мовно-літературна галузь) (2 години на тиждень).

Освітня галузь «Математична» за типовою освітньою програмою, розробленою під керівництвом О. Я. Савченко, реалізується через вивчення окремого навчального предмета «Математика»: у 1-2 класах – 4 години, у 3-4 класах – 5 годин на тиждень.

За типовою освітньою програмою, розробленою під керівництвом Р. Б. Шияна, математична освітня галузь вивчається через окремий навчальний предмет «Математика» (у 1-2 класах – 3 години, у 3-4 класах – 4 години на тиждень) та у складі інтегрованого курсу «Я досліджую світ» (1 година на тиждень).

Зміст освітніх галузей «Природнича», «Соціальна і здоров'язбережувальна», «Громадянська та історична» реалізується в обох програмах через інтегрований курс «Я досліджую світ» (4 години на тиждень).

Технологічна освітня галузь за типовою освітньою програмою, розробленою під керівництвом Р. Б. Шияна, вивчається в інтегрованому курсі «Я досліджую світ», за типовою освітньою програмою, розробленою під керівництвом О. Я. Савченко - в інтегрованому курсі «Дизайн і технології»: у 1-2 класах – 1 година, у 3-4 класах – 1 година.

Зміст інформатичної освітньої галузі за типовою освітньою програмою, розробленою під керівництвом О. Я. Савченко, вивчається як окремий предмет у 2-4 класах (1 година на тиждень).

За типовою освітньою програмою, розробленою під керівництвом Р. Б. Шияна інформатична освітня галузь у 2 класі виключена з інтегрованого курсу «Я досліджую світ» і вивчається як окремий навчальний предмет «Інформатика» (1 година на тиждень) у зв'язку з тим, що предмети викладають різні вчителі та вивчається як окремий навчальний предмет «Інформатика» у 3-4 класах (1 година на тиждень).

Зміст мистецької освітньої галузі за обома типовими освітніми програмами реалізується в інтегрованому курсі «Мистецтво» в 1-4 класах Балахівської філії (2 години на тиждень) і як окремі навчальні предмети «Образотворче мистецтво» (1 година на тиждень) та «Музичне мистецтво» (1 година на тиждень) в опорному закладі та в Чечеліївській філії.

Освітня галузь «Фізкультурна» за обома освітніми програмами реалізується через навчальний предмет «Фізична культура». Формування навичок здорового способу життя та безпечної поведінки інтегрується частково у змісті всіх предметів інваріантної складової навчального плану.

У зв'язку із зменшенням фінансування закладів освіти у 2023/2024 навчальному році варіативна складова навчального плану не передбачена.

У початковій школі при вивченні інформатики здійснюється поділ класів на групи відповідно до чинних нормативів (наказ Міністерства освіти і науки України від 20.02.2002 р. № 128 «Про затвердження Нормативів наповнюваності груп дошкільних навчальних закладів (ясел-садків) компенсуючого типу, класів спеціальних загальноосвітніх шкіл (шкіл-інтернатів), груп подовженого дня і виховних груп загальноосвітніх навчальних закладів усіх типів та Порядку поділу класів на групи при вивченні окремих предметів у загальноосвітніх навчальних закладах», зареєстрований в Міністерстві юстиції України від 06.03.2002 р. за № 229/6517 зі змінами, внесеними згідно з наказом Міністерства освіти і науки України від 08.04.2016 р. № 401).

Для дітей з особливими освітніми потребами у початковій школі ліцею запроваджено інклюзивне навчання.

Для організації *інклюзивного навчання* дітей з особливими освітніми потребами складено навчальний план:

- для 4 класу (*Чечеліївська філія*) - за Типовою освітньою програмою для 3-4 класів закладів загальної середньої освіти, розробленою під керівництвом О. Я. Савченко, затвердженою наказом Міністерства освіти і науки України від 12.08.2022 № 743 (додаток б);

В інклюзивному класі навчаються діти, яким передбачено створення відповідних умов: доступність будівель і приміщень, використання адекватних форм і методів навчально-виховної роботи, психолого-педагогічний супровід, співпраця з батьками (особами, які їх замінюють). Організація інклюзивного навчання здійснюється відповідно до постанови Кабінету Міністрів від 15 вересня 2021 року № 957 «Про затвердження Порядку організації інклюзивного навчання у закладах загальної середньої освіти» та постанови Кабінету Міністрів України «Порядок та умови надання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на надання державної підтримки особам з особливими освітніми потребами» від 14 лютого 2017 року № 88 включає надання дитині з особливими освітніми потребами психолого-педагогічної підтримки і проведення корекційно-розвиткових занять. Для учня 4 класу складено індивідуальний навчальний план та індивідуальну програму розвитку відповідно до особливостей дитини із особливими освітніми потребами та враховуючи висновки інклюзивно-ресурсного центру.

При визначенні гранично допустимого навантаження учнів ураховані санітарно-гігієнічні норми та нормативна тривалість уроків: у 1 класі – 35 хвилин, 2-4 класах – 40 хвилин.

Відповідно до постанов Кабінету Міністрів України від 21 лютого 2018 р. № 87 «Про затвердження Державного стандарту початкової освіти» у редакції постанови Кабінету Міністрів України від 24 липня 2019 р. № 688 «Про внесення змін до Державного стандарту початкової освіти» години, передбачені для фізичної культури, не враховуються під час визначення гранично допустимого тижневого навчального навантаження здобувача освіти.

*Очікувані результати навчання
здобувачів освіти*

Відповідно до мети та загальних цілей, окреслених у Державному стандарті початкової освіти, визначено завдання, які має реалізувати вчитель/вчителька у рамках кожної освітньої галузі.

Очікувані результати навчання здобувачів освіти визначені Державним стандартом початкової освіти. Рішенням педагогічної ради № 1 від 30.08.2022 схвалено питання щодо оцінювання результатів навчання учнів 1-4 класів (наказ МОН від 13.07.2021 № 813), а саме: формувальне підсумкове оцінювання один раз на рік, для учнів 1-2 класів – вербальне, для учнів 3-4 класів – рівневе оцінювання.

Компетентнісний потенціал кожної освітньої галузі забезпечує формування всіх ключових компетентностей.

Для кожної освітньої галузі визначено мету та загальні результати навчання здобувачів освіти в цілому. За ними впорядковано обов'язкові результати навчання здобувачів освіти, які є основою для їх подальшого навчання на наступних рівнях загальної середньої освіти.

Метою **мовно-літературної освітньої галузі** є формування комунікативної, читацької та інших ключових компетентностей; розвиток особистості здобувачів освіти із застосуванням засобів різних видів мовленнєвої діяльності; здатності спілкуватися українською мовою, мовами відповідних корінних народів і національних меншин для духовного, культурного і національного самовираження, користуватися ними в особистому і суспільному житті, міжкультурному діалозі; збагачення емоційно-чуттєвого досвіду, розвиток мовленнєво-творчих здібностей.

Здобувач освіти:

- взаємодіє з іншими особами усно, сприймає і використовує інформацію для досягнення життєвих цілей у різних комунікативних ситуаціях;
- сприймає, аналізує, інтерпретує, критично оцінює інформацію в текстах різних видів, медіатекстах та використовує її для збагачення власного досвіду;
- висловлює думки, почуття та ставлення, взаємодіє з іншими особами письмово та в режимі реального часу, дотримується норм літературної мови;
- досліджує індивідуальне мовлення для власної мовної творчості, спостерігає за мовними явищами, аналізує їх.

Метою **іншомовної освіти** є формування іншомовної комунікативної компетентності для безпосереднього та опосередкованого міжкультурного спілкування, що забезпечує розвиток інших ключових компетентностей та задоволення різних життєвих потреб здобувача освіти.

Здобувач освіти:

- сприймає інформацію, висловлену іноземною мовою в умовах безпосереднього та опосередкованого міжкультурного спілкування, та критично оцінює таку інформацію;
- розуміє прочитані іншомовні тексти різних видів для отримання інформації або емоційного задоволення, використовує прочитану інформацію та критично оцінює її;
- надає інформацію, висловлює думки, почуття та ставлення, взаємодіє з іншими особами усно, письмово та в режимі реального часу, використовуючи іноземну мову.

Метою **математичної освітньої галузі** є формування математичної та інших ключових компетентностей; розвиток мислення, здатності розпізнавати і моделювати процеси та ситуації з повсякденного життя, які можна розв'язувати із застосуванням математичних методів, а також здатності робити усвідомлений вибір.

Здобувач освіти:

- досліджує ситуації і визначає проблеми, які можна розв'язувати із застосуванням математичних методів;
- моделює процеси і ситуації, розробляє стратегії (плани) дій для розв'язування різноманітних задач;
- критично оцінює дані, процес та результат розв'язання навчальних і практичних задач;
- застосовує досвід математичної діяльності для пізнання навколишнього світу.

Метою **природничої освітньої галузі** є формування компетентностей в галузі природничих наук, техніки і технологій, екологічної та інших ключових компетентностей шляхом опанування знань, умінь і способів діяльності, розвитку здібностей, які забезпечують успішну взаємодію з природою, формування основи наукового світогляду і критичного мислення, становлення відповідальної, безпечної і природоохоронної поведінки здобувачів освіти у навколишньому світі на основі усвідомлення принципів сталого розвитку.

Здобувач освіти:

- відкриває світ природи, набуває досвіду в її дослідженні, шукає відповіді на запитання, спостерігає за навколишнім світом, експериментує та створює навчальні моделі, виявляє допитливість та отримує радість від пізнання природи;
- опрацьовує та систематизує інформацію природничого змісту, отриману з доступних джерел, та представляє її у різних формах;
- усвідомлює розмаїття природи, взаємозв'язки її об'єктів та явищ, пояснює роль природничих наук і техніки в житті людини, відповідально поводить себе у навколишньому світі;
- критично оцінює факти, поєднує новий досвід з набутим раніше і творчо його використовує для розв'язування проблем природничого характеру.

Метою **технологічної освітньої галузі** є формування компетентностей в галузі техніки і технологій та інших ключових компетентностей, здатності до зміни навколишнього світу з використанням засобів сучасних технологій без заподіяння йому шкоди, до використання технологій для власної самореалізації, культурного і національного самовираження.

Здобувач освіти:

- втілює творчий задум у готовий виріб;
- дбає про власний побут, задоволення власних потреб та потреб тих, хто його оточує;
- ефективно використовує природні матеріали, дбаючи про навколишній світ;
- практикує і творчо застосовує традиційні та сучасні ремесла.

Метою **інформатичної освітньої галузі** є формування інформаційно-комунікаційної компетентності та інших ключових компетентностей, здатності до розв'язання проблем з використання цифрових пристроїв, інформаційно-комунікаційних технологій та критичного мислення для розвитку, творчого самовираження, власного та суспільного добробуту, навичок безпечної та етичної діяльності в інформаційному суспільстві.

Здобувач освіти:

- знаходить, подає, перетворює, аналізує, узагальнює та систематизує дані, критично оцінює інформацію для розв'язання життєвих проблем;
- створює інформаційні продукти та програми для ефективного розв'язання задач/проблем, творчого самовираження індивідуально та у співпраці, за допомогою цифрових пристроїв та без них;
- усвідомлено використовує інформаційні і комунікаційні технології та цифрові пристрої для доступу до інформації, спілкування та співпраці як творець та (або) споживач, а також самостійно опановує нові технології;
- усвідомлює наслідки використання інформаційних технологій для себе, суспільства, навколишнього світу та сталого розвитку, дотримується етичних, міжкультурних та правових норм інформаційної взаємодії.

Метою **соціальної і здоров'язбережувальної освітньої галузі** є формування соціальної компетентності та інших ключових компетентностей, активної громадянської позиції, підприємливості, розвиток самостійності через особисту ідентифікацію, застосування моделі здорової та безпечної поведінки, збереження власного здоров'я та здоров'я інших осіб, добробуту та сталого розвитку.

Здобувач освіти:

- дбає про особисте здоров'я і безпеку, реагує на діяльність, яка становить загрозу для життя, здоров'я, добробуту;
- визначає альтернативи, прогнозує наслідки, ухвалює рішення з користю для здоров'я, добробуту, власної безпеки та безпеки інших осіб;
- робить аргументований вибір на користь здорового способу життя, аналізує та оцінює наслідки і ризики;
- виявляє підприємливість та поводить етично для поліпшення здоров'я, безпеки та добробуту.

Метою **громадянської та історичної освітньої галузі** є формування громадянської та інших компетентностей, власної ідентичності та готовності до змін шляхом осмислення зв'язків між минулим і сучасним життям, активної громадянської позиції на засадах демократії, поваги до прав і свобод людини, толерантного ставлення до оточуючих, набуття досвіду життя в соціумі з урахуванням демократичних принципів.

Здобувач освіти:

- встановлює зв'язки між подіями, діяльністю людей та її результатами у часі, пояснює значення пам'ятних для себе та інших громадян України дат (подій);
- орієнтується у знайомому соціальному середовищі, долучається до його розвитку, пояснює вплив природи та діяльності людей на нього;
- працює з різними джерелами соціальної та історичної інформації, аналізує зміст джерел, критично оцінює їх;
- узагальнює інформацію з різних джерел, розповідаючи про минуле і сучасне;
- представляє аргументовані судження про відомі факти та історичних осіб, а також про події суспільного життя;
- має розвинуте почуття власної гідності, діє з урахуванням власних прав і свобод, поважає права і гідність інших осіб, протидіє проявам дискримінації та нерівного ставлення до особистості;
- усвідомлює себе громадянином України, аналізує культурно-історичні основи власної ідентичності, визнає цінність культурного розмаїття;
- дотримується принципів демократичного громадянства, бере активну участь у житті шкільної спільноти, місцевої громади.

Метою **мистецької освітньої галузі** є формування культурної та інших компетентностей, цінностей у процесі пізнання мистецтва та художньо-творчого самовираження в особистому та суспільному житті, поваги до національної та світової мистецької спадщини.

Здобувач освіти:

- виявляє художньо-образне, асоціативне мислення у процесі художньо-творчої діяльності через образотворче, музичне та інші види мистецтва;
- пізнає мистецтво, інтерпретує художні образи, набуваючи емоційно-чуттєвого досвіду, виявляє ціннісне ставлення до мистецтва;
- пізнає себе через художньо-творчу діяльність та мистецтво.

Метою **фізкультурної освітньої галузі** є формування соціальної та інших ключових компетентностей, стійкої мотивації здобувачів освіти до занять фізичною культурою і спортом для забезпечення гармонійного фізичного розвитку, підвищення функціональних можливостей організму, вдосконалення життєво необхідних рухових умінь та навичок.

Здобувач освіти:

- регулярно займається руховою активністю, фізичною культурою та спортом; демонструє рухові вміння та навички та використовує їх у різних життєвих ситуаціях;

- добирає фізичні вправи для підвищення рівня фізичної підготовленості;
- керується правилами безпечної і чесної гри, уміє боротися, вигравати і програвати; усвідомлює значення фізичних вправ для здоров'я, емоційного задоволення, гартування характеру, самовираження та соціальної взаємодії.

Навчальний план для інклюзивного класу передбачає проведення корекційно-розвиткової роботи, напрями та змістове наповнення якої визначаються з урахуванням особливостей психофізичного розвитку дітей з особливими освітніми потребами. Кожна освітня галузь передбачає обов'язкову корекційно-розвиткову роботу.

Оцінювання здобувачів початкової освіти.

У 1-4 класах відповідно до Державного стандарту початкової освіти вимірювання результатів навчання здобувачів освіти відбувається шляхом:

формульованого оцінювання, яке допомагає відстежувати особистісний розвиток здобувачів освіти і хід опановування ними навчального досвіду як основи компетентності та побудову індивідуальної освітньої траєкторії особистості;

підсумкового (річного) оцінювання, під час якого навчальні досягнення здобувачів освіти співвідносяться з обов'язковими/очікуваними результатами навчання, визначеними Державним стандартом.

У 1-2-х класах здійснюється *формульоване і підсумкове оцінювання*. Останнє - лише в кінці навчального року та має на меті визначення освітніх завдань для реалізації індивідуального підходу до дитини в процесі подальшого навчання. Облік результатів підсумкового оцінювання фіксується вчителем/вчителькою у свідоцтві досягнень.

Формульоване оцінювання має на меті:

- супроводжувати навчальний поступ здобувачів освіти;
- вибудовувати індивідуальну траєкторію розвитку здобувачів освіти;
- діагностувати досягнення на кожному з етапів навчання;
- вчасно виявляти проблеми й запобігати їх нашаруванню;
- аналізувати хід реалізації освітньої програми й ухвалювати рішення щодо корегування програми і методів навчання відповідно до індивідуальних потреб здобувачів освіти;
- підтримувати бажання навчатися та прагнути максимально можливих результатів;
- запобігати побоюванням помилитися;
- плекати впевненість у власних можливостях і здібностях;
- виховувати ціннісні якості особистості.

Вибір форм, способів, видів оцінювання залежить від дидактичної мети, етапу опанування програмовим матеріалом, особливостей змісту предмета вивчення, інтегрованого курсу, навчальних можливостей здобувачів освіти.

Оцінювання передбачає організацію діяльності учнів задля отримання даних про стан сформованості очікуваних результатів навчання. За отриманими даними про результати навчання, на основі їх аналізу визначається оцінка як показник досягнень навчально-пізнавальної діяльності учня/учениці. На заміну узагальненій бальній оцінці використовується вербальна оцінка окремих результатів навчання учня/учениці з предмета вивчення, інтегрованого курсу (освітньої галузі), яка окрім оцінювального судження (*вербальна оцінка*) про досягнення може ще називати і рівень результату навчання (*рівнева оцінка*).

Вербальну і рівневу оцінки виражають як усно, так і письмово. Рівень результату навчання визначається з урахуванням динаміки його досягнення та позначається буквами:

- П – початковий рівень;
- С – середній рівень;
- Д – достатній рівень;
- В – високий рівень.

Результат оцінювання особистісних надбань учня/учениці у 1-4 класах виражається вербальною оцінкою, а об'єктивних результатів навчання учня/учениці у 1-2 класах – вербальною

оцінкою, у 3-4 класах – за рішенням педагогічної ради ліцею (протокол №1 від 30.08.2023 р.) рівневою оцінкою.

Формулювання оцінювальних суджень, визначення рівня результату навчання здійснюється на основі Орієнтовної рамки оцінювання результатів навчання здобувачів початкової освіти. Вона дозволяє забезпечити об'єктивність і точність результату оцінювання та розроблена з урахуванням таких показників:

- якість знаннєвого складника компетентностей (дієвість, гнучкість, міцність, повнота, глибина, узагальненість, системність; до того ж визначальними ознаками є дієвість і гнучкість знаннєвого складника, що виявляються у готовності учня/учениці застосовувати знання в навчальних ситуаціях);
- сформованість діяльнісного складника компетентностей за рівнями реалізації навчальної діяльності: рівень розпізнавання і копіювання зразків, репродуктивний, продуктивний, продуктивно-творчий рівні;
- прояв мотиваційно-ціннісного складника компетентностей, а саме умотивованості, пізнавального інтересу, відповідальності, ініціативності.

Оцінка є конфіденційною інформацією, доступною лише для учня/учениці та його/її батьків (або осіб, що їх замінюють). Інформування батьків про результати навчання може відбуватись під час індивідуальних зустрічей, шляхом записів оцінювальних суджень у робочих зошитах учня/учениці, інших носіях зворотного зв'язку з батьками (паперових/електронних щоденниках учнів тощо), фіксації результатів навчання у свідоцтвах досягнень учня/учениці.

Учитель обирає і погоджує з батьками учнів форму зворотного зв'язку, системно проводить роз'яснювальну роботу з батьками щодо особливостей оцінювання результатів навчання учня та процесу їх досягнення, що сприятиме спрямуванню оцінювання на розвиток дитини, а не на навчання заради оцінки.

Вимоги до осіб, які навчаються за цією освітньою програмою

Початкова освіта здобувається, як правило, з шести років (відповідно до Закону України «Про освіту»). Діти, яким на 1 вересня поточного навчального року виповнилося сім років, повинні розпочинати здобуття початкової освіти цього ж навчального року. Діти, яким на 1 вересня поточного навчального року не виповнилося шести років, можуть розпочинати здобуття початкової освіти цього ж навчального року за бажанням батьків або осіб, які їх замінюють, якщо їм виповниться шість років до 1 грудня поточного року. Особи з особливими освітніми потребами можуть розпочинати здобуття початкової освіти з іншого віку, а тривалість здобуття ними початкової освіти може бути подовжена з доповненням освітньої програми.

Базова середня освіта

Освітня програма базової середньої освіти окреслює організацію закладом єдиного комплексу освітніх компонентів для досягнення учнями обов'язкових результатів навчання, визначених Державним стандартом базової та повної загальної середньої освіти і складена:

- **для 5-6 класів (НУШ)** - на основі Типової освітньої програми для 5-9 класів закладів загальної середньої освіти, затвердженої наказом Міністерства освіти і науки України від 19.02.2021 № 235 (за Державним стандартом базової середньої освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 30.09.2020 р. № 898) окрема Освітня програма для першого (адаптаційного) циклу базової середньої освіти (5-6 класи);

- **для 7-9 класів** - на основі Типової освітньої програми закладів загальної середньої освіти II ступеня, затвердженої наказом Міністерства освіти і науки України від 20.04.2018 № 405 з навчанням українською мовою і вивченням двох іноземних мов (таблиці 1,10) (додаток 4);

Навчальний план дає цілісне уявлення про зміст і структуру другого рівня освіти, встановлює погодинне співвідношення між окремими предметами за роками навчання, визначає гранично допустиме тижневе навантаження учнів.

Загальний обсяг навчального навантаження для учнів 7-9-х класів складає:

- для 7-х класів – 1172,5 годин/навчальний рік,
- для 8-х класів – 1207,5 годин/навчальний рік,
- для 9-х класів – 1260 годин/навчальний рік.

*Очікувані результати навчання
здобувачів освіти*

Очікувані результати навчання здобувачів освіти у повному обсязі реалізують вимоги до обов'язкових результатів навчання у закладі II ступеня. Відповідно до мети та загальних цілей, окреслених у Державному стандарті базової середньої освіти, визначено завдання, які реалізуються у рамках кожної освітньої галузі та формують ключові компетентності здобувачів освіти:

Ключові компетентності	Компоненти
Спілкування державною (і рідною – у разі відмінності) мовами	Уміння: ставити запитання і розпізнавати проблему; міркувати, робити висновки на основі інформації, поданої в різних формах (у текстовій формі, таблицях, діаграмах, на графіках); розуміти, пояснювати і перетворювати тексти задач (усно і письмово), грамотно висловлюватися рідною мовою; доречно та коректно вживати в мовленні термінологію з окремих предметів, чітко, лаконічно та зрозуміло формулювати думку, аргументувати, доводити правильність тверджень; уникнення невірних іншомовних запозичень у спілкуванні на тематику окремого предмета; поповнювати свій словниковий запас. Ставлення: розуміння важливості чітких та лаконічних формулювань. Навчальні ресурси: означення понять, формулювання властивостей, доведення правил, теорем
Спілкування іноземними мовами	Уміння: здійснювати спілкування в межах сфер, тем і ситуацій, визначених чинною навчальною програмою; розуміти на слух зміст автентичних текстів; читати і розуміти автентичні тексти різних жанрів і видів із різним рівнем розуміння змісту; здійснювати спілкування у письмовій формі відповідно до поставлених завдань; використовувати у разі потреби невербальні засоби спілкування за умови дефіциту наявних мовних засобів; ефективно взаємодіяти з іншими усно, письмово та за допомогою засобів електронного спілкування. Ставлення: критично оцінювати інформацію та використовувати її для різних потреб; висловлювати свої думки, почуття та ставлення; адекватно використовувати досвід, набутий у вивченні рідної мови та інших навчальних предметів, розглядаючи його як засіб усвідомленого оволодіння іноземною мовою; обирати й застосовувати доцільні комунікативні стратегії відповідно до різних потреб; ефективно користуватися навчальними стратегіями для самостійного вивчення іноземних мов. Навчальні ресурси: підручники, словники, довідкова література, мультимедійні засоби, адаптовані іншомовні тексти.
Математична компетентність	Уміння: оперувати текстовою та числовою інформацією; встановлювати відношення між реальними об'єктами навколишньої дійсності (природними, культурними, технічними тощо); розв'язувати задачі, зокрема практичного змісту; будувати і досліджувати найпростіші математичні моделі реальних об'єктів, процесів і явищ, інтерпретувати та оцінювати результати; прогнозувати в контексті навчальних та практичних задач; використовувати математичні методи у життєвих ситуаціях.

	Ставлення: усвідомлення значення математики для повноцінного життя в сучасному суспільстві, розвитку технологічного, економічного й оборонного потенціалу держави, успішного вивчення інших предметів. Навчальні ресурси: розв'язування математичних задач, і обов'язково таких, що моделюють реальні життєві ситуації
Основні компетентності у природничих науках і технологіях	Уміння: розпізнавати проблеми, що виникають у довкіллі; будувати та досліджувати природні явища і процеси; послуговуватися технологічними пристроями. Ставлення: усвідомлення важливості природничих наук як універсальної мови науки, техніки та технологій. усвідомлення ролі наукових ідей в сучасних інформаційних технологіях Навчальні ресурси: складання графіків та діаграм, які ілюструють функціональні залежності результатів впливу людської діяльності на природу
Інформаційно-цифрова компетентність	Уміння: структурувати дані; діяти за алгоритмом та складати алгоритми; визначати достатність даних для розв'язання задачі; використовувати різні знакові системи; знаходити інформацію та оцінювати її достовірність; доводити істинність тверджень. Ставлення: критичне осмислення інформації та джерел її отримання; усвідомлення важливості інформаційних технологій для ефективного розв'язування математичних задач. Навчальні ресурси: візуалізація даних, побудова графіків та діаграм за допомогою програмних засобів
Уміння вчитися впродовж життя	Уміння: визначати мету навчальної діяльності, відбирати й застосовувати потрібні знання та способи діяльності для досягнення цієї мети; організовувати та планувати свою навчальну діяльність; моделювати власну освітню траєкторію, аналізувати, контролювати, коригувати та оцінювати результати своєї навчальної діяльності; доводити правильність власного судження або визнавати помилковість. Ставлення: усвідомлення власних освітніх потреб та цінності нових знань і вмінь; зацікавленість у пізнанні світу; розуміння важливості вчитися впродовж життя; вдосконалення результатів своєї діяльності. Навчальні ресурси: моделювання власної освітньої траєкторії
Ініціативність і підприємливість	Уміння: генерувати нові ідеї, вирішувати життєві проблеми, аналізувати, прогнозувати, ухвалювати оптимальні рішення; використовувати критерії раціональності, практичності, ефективності та точності, з метою вибору найкращого рішення; аргументувати та захищати свою позицію, дискутувати; використовувати різні стратегії, шукаючи оптимальних способів розв'язання життєвого завдання. Ставлення: ініціативність, відповідальність, упевненість у собі; переконаність, що успіх команди – це й особистий успіх; позитивне оцінювання та підтримка конструктивних ідей інших. Навчальні ресурси: завдання підприємницького змісту (оптимізація задач)
Соціальна і громадянська компетентності	Уміння: висловлювати власну думку, оцінювати аргументи та змінювати думку на основі доказів; аргументувати та відстоювати свою позицію; співпрацювати в команді, виділяти та виконувати власну роль в командній роботі; аналізувати, родинний бюджет; орієнтуватися в широкому колі послуг і товарів на основі чітких критеріїв. Ставлення: ощадливість і поміркованість; рівне ставлення до інших незалежно від статків, соціального походження; відповідальність за спільну справу; налаштованість на логічне обґрунтування позиції без передчасного переходу до висновків; повага до прав людини, активна позиція щодо боротьби із дискримінацією.

	Навчальні ресурси: завдання соціального змісту
Обізнаність і самовираження у сфері культури	Уміння: грамотно і логічно висловлювати свою думку, аргументувати та вести діалог, враховуючи національні та культурні особливості співрозмовників та дотримуючись етики спілкування і взаємодії; враховувати художньо-естетичну складову при створенні продуктів своєї діяльності (малюнків, текстів, схем тощо). Ставлення: культурна самоідентифікація, повага до культурного розмаїття у глобальному суспільстві; усвідомлення впливу окремого предмета на людську культуру та розвиток суспільства. Навчальні ресурси: математичні моделі в різних видах мистецтва
Екологічна грамотність і здорове життя	Уміння: аналізувати і критично оцінювати соціально-економічні події в державі на основі різних даних; враховувати правові, етичні, екологічні і соціальні наслідки рішень; розпізнавати, як інтерпретації результатів вирішення проблем можуть бути використані для маніпулювання. Ставлення: усвідомлення взаємозв'язку кожного окремого предмета та екології на основі різних даних; бережливе відношення до природних ресурсів, чистоти довкілля та дотримання санітарних норм побуту. Навчальні ресурси: навчальні проекти, завдання соціально-економічного, екологічного змісту.

Такі ключові компетентності, як уміння вчитися, ініціативність і підприємливість, екологічна грамотність і здоровий спосіб життя, соціальна та громадянська компетентності формуються відразу засобами усіх предметів.

*Вимоги до осіб,
які навчаються за цією освітньою програмою*

Базова середня освіта здобувається, як правило, після здобуття початкової освіти. Діти, які здобули початкову освіту, на 1 вересня поточного навчального року розпочинають здобуття базової середньої освіти цього ж навчального року.

Освітня програма базової середньої освіти сформована на основі типової освітньої програми та Державного стандарту базової та повної середньої освіти.

Освітня програма базової середньої освіти передбачає досягнення здобувачами освіти результатів навчання (компетентностей), визначених Державним стандартом базової та повної середньої освіти.

Освітня програма базової середньої освіти, сформована на основі типової освітньої програми, схвалена педагогічною радою закладу освіти та затверджена керівником.

Навчальний план дає цілісне уявлення про зміст і структуру другого рівня освіти, встановлює погодинне співвідношення між окремими предметами за роками навчання, визначає гранично допустиме тижневе навантаження учнів. Навчальний план основної школи передбачає реалізацію освітніх галузей Базового навчального плану Державного стандарту через окремі предмети. Він охоплює інваріантний складник, сформований на державному рівні та варіативний складник, сформований закладом.

Навчальний план для здобувачів освіти базової середньої освіти складається із семи освітніх галузей «Мови і літератури», «Суспільствознавство», «Мистецтво», «Математика», «Природознавство», «Технології», «Здоров'я і фізична культура».

Освітня галузь «Мови і літератури» реалізується через навчальні предмети «Українська мова», «Українська література», «Іноземна мова (англійська)», «Перша іноземна мова (англійська)», «Друга іноземна мова (німецька)», «Зарубіжна література». У 7 класах філій здобувачі освіти вивчають одну іноземну мову – англійську. У 7-9 класах опорного закладу та 9-х класах філій - вивчають дві іноземні мови - англійську і німецьку.

Освітня галузь «Суспільствознавство» реалізується у 7-9 класах – курсами «Історія України», «Всесвітня історія» та «Основи правознавства» у 9 класі.

Освітня галузь «Мистецтво» реалізується навчальними предметами «Образотворче мистецтво» і «Музичне мистецтво» у 7 класі, предметом «Мистецтво» у 8-9 класах.

Освітня галузь «Математика» реалізується через окремі предмети «Алгебра» і «Геометрія» у 7-9 класах.

Освітня галузь «Природознавство» реалізується через навчальні предмети «Біологія» та «Географія» (7-9 класи), «Фізика» та «Хімія» (7-9 класи).

Освітня галузь «Технології» реалізується через предмети «Трудове навчання» та «Інформатика». Вивчення у 7-9 класах інформатики сприяє формуванню в учнів уявлення про інформаційні процеси в природі, суспільстві, техніці, основні компоненти програмного забезпечення, умінь та навичок користувача інформаційними засобами.

Освітня галузь «Здоров'я і фізична культура» реалізується навчальними предметами «Основи здоров'я» та «Фізична культура». Формування навичок здорового способу життя та безпечної поведінки здійснюється в рамках предмета «Основи здоров'я» та інтегрується частково у змісті всіх предметів інваріантної складової робочого навчального плану. Змістове наповнення предмета «Фізична культура» сформовано з 6 варіативних модулів (футбол, легка атлетика, баскетбол, гімнастика, волейбол, туризм) відповідно до статево-вікових особливостей учнів, їх інтересів, матеріально-технічної бази навчального закладу, кадрового забезпечення, регіональних та народних традицій.

У зв'язку із зменшенням фінансування закладів освіти у 2023/2024 навчальному році варіативна складова навчального плану не передбачена.

У Чечеліївській філії Новостародубського ліцею запроваджено інклюзивне навчання дітей з особливими освітніми потребами. Для них розроблені індивідуальні навчальні плани:

- **для 7 класу** - за Типовою освітньою програмою закладів загальної середньої освіти для 5-9 класів з навчанням українською мовою (таблиця 1), затвердженою наказом МОН України від 20.04.2018 року № 405 (додатки 7-8).

В інклюзивних класах навчаються діти, яким передбачено створення відповідних умов: доступність будівель і приміщень, використання адекватних форм і методів навчально-виховної роботи, психолого-педагогічний супровід, співпраця з батьками (особами, які їх замінюють). Організація інклюзивного навчання здійснюється відповідно до постанови Кабінету Міністрів від 15 вересня 2021 року № 957 «Про затвердження Порядку організації інклюзивного навчання у закладах загальної середньої освіти» та постанови Кабінету Міністрів України «Порядок та умови надання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на надання державної підтримки особам з особливими освітніми потребами» від 14 лютого 2017 року № 88 включає надання дитині з особливими освітніми потребами психолого-педагогічної підтримки і проведення корекційно-розвиткових занять. Для кожного учня складено індивідуальний навчальний план та індивідуальна програма розвитку відповідно до особливостей учнів із особливими освітніми потребами та враховуючи висновки інклюзивно-ресурсного центру (додатки 7-8).

У Балахівській філії Новостародубського ліцею організовано здобуття освіти за індивідуальною формою (педагогічним патронажем) та розроблено індивідуальний навчальний план:

- **для 7 класу** - за Типовою освітньою програмою закладів загальної середньої освіти для 5-9 класів з навчанням українською мовою (таблиця 1), затвердженою наказом МОН України від 20.04.2018 року № 405 (додаток 9).

Гранична наповнюваність класів та тривалість уроків 45 хв. встановлена відповідно до Закону України «Про повну загальну середню освіту».

Поділ класів на групи при вивченні інформатики здійснюється відповідно до наказу Міністерства освіти і науки України від 20.02.2002 № 128 «Про затвердження Нормативів наповнюваності груп дошкільних навчальних закладів (ясел-садків) компенсуючого типу, класів спеціальних загальноосвітніх шкіл (шкіл-інтернатів), груп подовженого дня і виховних груп загальноосвітніх навчальних закладів усіх типів та Порядку поділу класів на групи при вивченні окремих предметів у загальноосвітніх навчальних закладах», зареєстрованого в Міністерстві юстиції України від 6 березня 2002 року за № 229/6517 із змінами, внесеними згідно з наказом Міністерства освіти і науки України від 08.04.2016 р. № 401).

Профільна середня освіта

Освітня програма профільної середньої освіти окреслює рекомендовані підходи до планування й організації єдиного комплексу освітніх компонентів для досягнення учнями обов'язкових результатів навчання, визначених Державним стандартом базової та повної загальної середньої освіти і складена:

- **для 10-11 класів** за Типовою освітньою програмою закладів загальної середньої освіти III ступеня з навчанням українською мовою, затвердженою наказом Міністерства освіти і науки України від 20.04.2018 № 408 у редакції наказу МОН України від 28.11.2019 № 1493, зі змінами, внесеними наказом МОН України від 31.03.2020 № 464 з профілем навчання «Українська філологія» (таблиці 2, 3) (додаток 5).

Навчальний план складений відповідно до української філології профілю. Профільність є ефективним засобом диференціації навчання у старшій школі, вона має на меті забезпечити більш глибоку підготовку старшокласників у тій галузі знань і діяльності, до яких у них сформувались стійкі інтереси і здібності. Навчальний план містить загальний обсяг навчального навантаження та тижневі години на вивчення базових предметів, вибірково-обов'язкових предметів, профільних предметів і спеціальних курсів, а також передбачає години на факультативи, індивідуальні заняття.

Загальний обсяг навчального навантаження здобувачів профільної середньої освіти для 10-11-х класів складає 2660 годин/навчальний рік:

- для 10 класу – 1330 годин/навчальний рік,
- для 11 класу – 1330 годин/навчальний рік.

Зміст української філології профілю навчання реалізується системою окремих предметів: «Українська мова» (4 год.) та «Українська література» (4 год.). Години варіативної складової навчального плану, у зв'язку із зменшенням фінансування закладів освіти, не передбачена.

Вивчаються базові предмети: «Зарубіжна література», «Іноземна мова», «Історія України», «Всесвітня історія», «Громадянська освіта», «Математика», «Фізична культура» і «Захист Вітчизни». Передбачено вивчення окремих природничих дисциплін: «Фізика і астрономія», «Біологія і екологія», «Хімія», «Географія», «Фізична культура», «Захист України».

Освітня галузь «Суспільствознавство» реалізується окремими навчальними предметами «Історія України», «Всесвітня історія», «Громадянська освіта».

Освітня галузь «Математика» реалізується через навчальний предмет «Математика (алгебра і початки аналізу та геометрія)», на вивчення якого збільшено кількість годин на 1 годину (3+1 год.) за рахунок варіативного складника.

Освітня галузь «Природознавство» реалізується через окремі навчальні предмети: «Біологія і екологія», «Географія», «Фізика і астрономія» та «Хімія».

Вивчення базового предмета «Фізика і астрономія» здійснюється як два окремі предмети - «Фізика» (за програмою авторського колективу під керівництвом Локтева В. М.), «Астрономія» (за програмою авторського колективу під керівництвом Яцківа Я. Я.).

Освітня галузь «Здоров'я і фізична культура» реалізується навчальним предметом «Фізична культура». Змістове наповнення предмету «Фізична культура» навчальний заклад формує самостійно з варіативних модулів відповідно до статево-вікових особливостей учнів, їхніх інтересів, матеріально-технічної бази навчального закладу.

Реалізація змісту освіти, визначеного Державним стандартом, також забезпечується двома вибірково-обов'язковими предметами: «Інформатика» та «Технології», які викладаються одночасно в 10 та 11 класах з розподілом годин по 1,5 год. між двома обраними предметами у 10-В та 11-В; «Інформатика» - 2 год., «Технології» - 1 год. в 10-А і 10-Б класах та «Інформатика» - 1 год., «Технології» - 2 год. в 11-А і 11-Б класах.

Вивчення предмету «Захист України» в учнів – юнаків та дівчат здійснюється окремо за удосконаленими навчальними програмами у 10 - 11-х класах по 1,5 години на тиждень і проводиться окремо для юнаків та дівчат (відповідно до листа-роз'яснення Міністерства освіти і науки України від 09.10.2002 № 1/9-444). Поділ класів на групи юнаків та дівчат здійснюється

незалежно від кількості учнів у класі, але не менше 5 учнів у групі. Навчальний предмет при цьому в обох випадках носить назву «Захист України».

Гранична наповнюваність класів та тривалість уроків встановлені відповідно до Закону України «Про повну загальну середню освіту».

Поділ класів на групи при вивченні окремих предметів здійснюється відповідно до наказу Міністерства освіти і науки України від 20.02.2002 № 128 «Про затвердження Нормативів наповнюваності груп дошкільних навчальних закладів (ясел-садків) компенсуючого типу, класів спеціальних загальноосвітніх шкіл (шкіл-інтернатів), груп подовженого дня і виховних груп загальноосвітніх навчальних закладів усіх типів та Порядку поділу класів на групи при вивченні окремих предметів у загальноосвітніх навчальних закладах», зареєстрованого в Міністерстві юстиції України від 6 березня 2002 року за № 229/6517 зі змінами, внесеними згідно з наказом Міністерства освіти і науки України від 08.04.2016 р. № 401.

*Очікувані результати навчання
здобувачів освіти*

Очікувані результати навчання здобувачів освіти у повному обсязі реалізують вимоги до обов'язкових результатів навчання у закладі загальної середньої освіти III ступеня. Відповідно до мети та загальних цілей, окреслених у Державному стандарті профільної середньої освіти, визначено завдання, які реалізуються у рамках кожної освітньої галузі та формують ключові компетентності здобувачів освіти:

№ з/п	Ключові компетентності	Компоненти
1.	Спілкування державною (і рідною — у разі відмінності) мовами	Уміння: ставити запитання і розпізнавати проблему; міркувати, робити висновки на основі інформації, поданої в різних формах (у текстовій формі, таблицях, діаграмах, на графіках); розуміти, пояснювати і перетворювати тексти задач (усно і письмово), грамотно висловлюватися рідною мовою; доречно та коректно вживати в мовленні термінологію з окремих предметів, чітко, лаконічно та зрозуміло формулювати думку, аргументувати, доводити правильність тверджень; уникнення невірних іншомовних запозичень у спілкуванні на тематику окремого предмета; поповнювати свій словниковий запас. Ставлення: розуміння важливості чітких та лаконічних формулювань. Навчальні ресурси: означення понять, формулювання властивостей, доведення правил, теорем
2.	Спілкування іноземними мовами	Уміння: здійснювати спілкування в межах сфер, тем і ситуацій, визначених чинною навчальною програмою; розуміти на слух зміст автентичних текстів; читати і розуміти автентичні тексти різних жанрів і видів із різним рівнем розуміння змісту; здійснювати спілкування у письмовій формі відповідно до поставлених завдань; використовувати у разі потреби невербальні засоби спілкування за умови дефіциту наявних мовних засобів; обирати й застосовувати доцільні комунікативні стратегії відповідно до різних потреб. Ставлення: критично оцінювати інформацію та використовувати її для різних потреб; висловлювати свої думки, почуття та ставлення; ефективно взаємодіяти з іншими усно, письмово та за допомогою засобів електронного спілкування; ефективно користуватися навчальними стратегіями для самостійного вивчення іноземних мов; адекватно використовувати досвід, набутий у вивченні рідної мови та інших навчальних предметів, розглядаючи його як засіб усвідомленого оволодіння іноземною мовою.

		Навчальні ресурси: підручники, словники, довідкова література, мультимедійні засоби, адаптовані іншомовні тексти.
3.	Математична компетентність	Уміння: оперувати текстовою та числовою інформацією; встановлювати відношення між реальними об'єктами навколишньої дійсності (природними, культурними, технічними тощо); розв'язувати задачі, зокрема практичного змісту; будувати і досліджувати найпростіші математичні моделі реальних об'єктів, процесів і явищ, інтерпретувати та оцінювати результати; використовувати математичні методи у життєвих ситуаціях. Ставлення: усвідомлення значення математики для повноцінного життя в сучасному суспільстві, розвитку технологічного, економічного й оборонного потенціалу держави, успішного вивчення інших предметів. Навчальні ресурси: розв'язування математичних задач, і обов'язково таких, що моделюють реальні життєві ситуації
4.	Основні компетентності у природничих науках і технологіях	Уміння: розпізнавати проблеми, що виникають у довкіллі; будувати та досліджувати природні явища і процеси; послуговуватися технологічними пристроями. Ставлення: усвідомлення важливості природничих наук як універсальної мови науки, техніки та технологій. усвідомлення ролі наукових ідей в сучасних інформаційних технологіях Навчальні ресурси: складання графіків та діаграм, які ілюструють функціональні залежності від впливу людської діяльності на природу
5.	Інформаційно-цифрова компетентність	Уміння: структурувати дані; діяти за алгоритмом та складати алгоритми; визначати достатність даних для розв'язання задачі; використовувати різні знакові системи; знаходити інформацію та оцінювати її достовірність; доводити істинність тверджень. Ставлення: критичне осмислення інформації та джерел її отримання; усвідомлення важливості інформаційних технологій для ефективного розв'язування математичних задач. Навчальні ресурси: візуалізація даних, побудова графіків та діаграм за допомогою програмних засобів
6.	Уміння вчитися впродовж життя	Уміння: визначати мету навчальної діяльності, відбирати й застосовувати потрібні знання та способи діяльності для досягнення цієї мети; організовувати та планувати свою навчальну діяльність; моделювати власну освітню траєкторію, аналізувати, контролювати, коригувати та оцінювати результати своєї навчальної діяльності; доводити правильність власного судження або визнавати помилковість. Ставлення: усвідомлення власних освітніх потреб та цінності нових знань і вмінь; зацікавленість у пізнанні світу; розуміння важливості вчитися впродовж життя; прагнення до вдосконалення результатів своєї діяльності. Навчальні ресурси: моделювання власної освітньої траєкторії
7.	Ініціативність і підприємливість	Уміння: генерувати нові ідеї, вирішувати життєві проблеми, аналізувати, прогнозувати, ухвалювати оптимальні рішення; використовувати критерії раціональності, практичності, ефективності та точності, з метою вибору найкращого рішення; аргументувати та захищати свою позицію, дискутувати; використовувати різні стратегії. Ставлення: ініціативність, відповідальність, упевненість у собі; переконаність, що успіх команди – це й особистий успіх; позитивне оцінювання та підтримка конструктивних ідей інших. Навчальні ресурси: завдання змісту (оптимізаційні задачі)

8.	Соціальна і громадянська компетентності	Уміння: висловлювати власну думку, слухати і чути інших, оцінювати аргументи та змінювати думку на основі доказів; аргументувати та відстоювати свою позицію; ухвалювати аргументовані рішення в життєвих ситуаціях; аналізувати власну економічну ситуацію, родинний бюджет; робити споживчий вибір, спираючись на різні дані. Ставлення: ощадливість і поміркованість; рівне ставлення до інших незалежно від статків, соціального походження; відповідальність за спільну справу; активна позиція щодо боротьби із дискримінацією. Навчальні ресурси: завдання соціального змісту
9.	Обізнаність і самовираження у сфері культури	Уміння: грамотно і логічно висловлювати свою думку, аргументувати та вести діалог, враховуючи національні та культурні особливості співрозмовників та дотримуючись етики спілкування і взаємодії; враховувати художньо-естетичну складову при створенні продуктів своєї діяльності (малюнків, текстів, схем тощо). Ставлення: культурна самоідентифікація, повага до культурного розмаїття у глобальному суспільстві; усвідомлення впливу окремого предмета на людську культуру та розвиток суспільства. Навчальні ресурси: математичні моделі в різних видах мистецтва
10.	Екологічна грамотність і здорове життя	Уміння: аналізувати і критично оцінювати соціально-економічні події в державі на основі різних даних; враховувати правові, етичні, екологічні і соціальні наслідки рішень; розпізнавати, як інтерпретації результатів вирішення проблем можуть бути використані для маніпулювання. Ставлення: усвідомлення взаємозв'язку окремого предмета та екології на основі різних даних; ощадне та бережливе відношення до природних ресурсів, чистоти довкілля та дотримання санітарних норм побуту; розгляд порівняльної характеристики щодо вибору здорового способу життя; власна думка та позиція до зловживань алкоголю, нікотину тощо. Навчальні ресурси: навчальні проекти, завдання соціально-економічного, екологічного змісту; задачі, які сприяють усвідомленню цінності здорового способу життя

*Вимоги до осіб,
які навчаються за цією освітньою програмою*

Профільна середня освіта здобувається, як правило, після здобуття базової середньої освіти. Діти, які здобули базову середню освіту та успішно склали державну підсумкову атестацію на 1 вересня поточного навчального року можуть розпочинати здобуття профільної середньої освіти цього ж навчального року.

Освітня програма профільної середньої освіти сформована на основі типової освітньої програми та Державного стандарту базової та повної середньої освіти.

Освітня програма профільної середньої освіти передбачає досягнення здобувачами освіти результатів навчання (компетентностей), визначених Державним стандартом базової та повної середньої освіти.

Освітня програма профільної середньої освіти, сформована на основі типової освітньої програми, схвалена педагогічною радою закладу освіти та затверджена керівником.

Розділ 5

Особливості організації освітнього процесу та застосовування в ньому педагогічних технологій

Соціальні перетворення в українському суспільстві докорінно змінили пріоритети в галузі освіти. Школа потребує нових нетрадиційних ідей, теорій, що відповідали б оптимальному розвитку дитини, сучасним потребам людства.

Створення ситуації успіху, сприятливих умов для повноцінної діяльності кожної дитини – основна мета, що покладена в основу технологій навчання. Незважаючи на розмаїття нововведень, основною формою організації навчальної діяльності залишається урок.

Основними формами організації освітнього процесу є *різні типи уроку*:

- формування компетентностей;
- розвитку компетентностей;
- перевірки та/або оцінювання досягнення компетентностей;
- корекції основних компетентностей;
- комбінований урок.

Також передбачені екскурсії, віртуальні подорожі, уроки-семінари, лекції, конференції, форуми, спектаклі, брифінги, квести, інтерактивні уроки (урок-«суд», урок-дискусійна група, урок з навчанням одних учнів іншими), інтегровані уроки, проблемні уроки, відео-уроки, прес-конференції, ділові ігри, проєктна діяльність тощо. Вибір форм і методів навчання вчитель визначає самостійно, забезпечуючи досягнення очікуваних результатів, зазначених у навчальних програмах з предмету.

Із метою засвоєння нового матеріалу та розвитку компетентностей окрім уроку проводяться навчально-практичні заняття. Ця форма організації поєднує виконання різних практичних вправ, експериментальних робіт відповідно до змісту окремих предметів. Здобувачі освіти одержують конкретні завдання, виконання яких звітують перед учителем/учителькою. Практичне заняття - це така форма організації, в якій учням надається можливість застосовувати отримані ними знання у практичній діяльності та досягнуті компетентності.

Учнівські науково-практичні конференції передбачають обговорення ключових положень досліджуваного матеріалу, розкривають нові узагальнюючі підходи до його аналізу. Сприяють узагальненню й систематизації досліджуваних процесів з метою відновити та удосконалити раніше отримані знання.

Проєктна діяльність (у т.ч. міні-проєкти) проводяться на заняттях у малих групах, бригадах чи ланках (у тому числі робота учнів у парах змінного складу) за умови, що окремі учні виконують роботу бригадирів, консультантів, тобто тих, хто навчає малу групу.

Екскурсії сприяють практичному застосуванню знань, отриманих при вивченні змісту окремих предметів. Практикується під час екскурсії збір матеріалу для виконання певних, визначених заздалегідь завдань.

Учні можуть самостійно знімати та монтувати відеофільми (під час відео-уроку) за умови самостійного розроблення сюжету фільму, підбору матеріалу, виконують самостійно розподілені ролі та аналізують виконану роботу.

Застосування ІКТ широко використовується в освітньому процесі і базується на загальному розумінні зміни ролі інформації та принципах інформаційної взаємодії в різних напрямках освітньої діяльності. Це дозволяє формувати позитивну мотивацію здобувачів освіти до освітньої діяльності, критичне і логічне мислення, вміння приймати рішення, співпрацювати в команді, бути конкурентоздатними та впевненими особистостями.

Педагогічними працівниками закладу і його філій створена модель уроків на основі синтезу оригінальних прийомів, елементів інноваційних педагогічних методик та інформаційно-комунікативних технологій і традиційних форм організації освітнього процесу. Розширено предметне освітнє середовище, створені умови для оптимального розвитку навичок роботи з інформацією, формування вмінь і навичок дослідницької і пошукової роботи.

Серед використовуваних засобів:

- мультимедійні презентації;
- мультимедійні карти;
- проєкти;
- онлайн-тести;

- програмні засоби навчання та інше.

Учителі не тільки самі активно використовують інтернет-ресурси, сучасні інформаційні технології, але й забезпечують їх активне використання здобувачами освіти. Тому створені вчителями персональні предметні сайти, блоги є однією з важливих форм роботи сучасного вчителя/вчительки і є поштовхом для подальшого освоєння нових сучасних вебресурсів відповідно до вимог ІК-компетентності, що важливо у процесі модернізації навчання в сучасній школі.

Одним з актуальних напрямів модернізації та інноваційного розвитку природничо-математичних, гуманітарних дисциплін виступає STEM - орієнтований підхід до навчання, який впроваджують педагогічні працівники закладу. Проведення науково-дослідної та експериментальної роботи в навчальному закладі, використання провідного принципу STEM-освіти – інтеграції дозволяє здійснювати модернізацію методологічних засад, змісту, обсягу навчального матеріалу предметів природничо-математичного циклу, технологізацію процесу навчання та формування навчальних компетентностей якісно нового рівня. Це також сприяє більш якісній підготовці молоді до успішного працевлаштування та подальшої освіти, яка вимагає різних і більш технічно складних навичок, зокрема із застосуванням математичних знань і наукових понять.

Форми організації освітнього процесу можуть уточнюватись та розширюватись у змісті окремих предметів за умови виконання державних вимог Державних стандартів та окремих предметів протягом навчального року.

Вибір форм і методів навчання вчителів визначає самостійно, враховуючи конкретні умови роботи, забезпечуючи водночас досягнення конкретних очікуваних результатів, зазначених у навчальних програмах окремих предметів.

Особливості організації 2023/2024 навчального року в умовах правового режиму воєнного стану.

Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 28 липня 2023 року № 782 «Про початок навчального року під час воєнного стану в Україні» особливістю організації 2023/2024 навчального року є умови правового режиму воєнного стану.

На підставі цієї постанови Кабінету Міністрів України, листів Міністерства освіти і науки України від 16 серпня 2023 року №1/12186-23 «Про організацію 2023/2024 навчального року в закладах освіти», рішення Петрівської селищної ради Олександрійського району Кіровоградської області від 31.08.2023 року № 349 «Про визначення форм організації освітнього процесу у закладах освіти Петрівської селищної ради у 2023/2024 навчальному році» та рішення педагогічної ради Новостародубського ліцею від 30.08.2023 (протокол №1) з метою забезпечення безпеки учасників освітнього процесу в умовах воєнного стану та надання якісних освітніх послуг освітній процес у Новостародубському ліцеї організовується із застосуванням моделі змішаного навчання (змішаний режим), у Балахівській філії та Чечеліївській філії – за очною формою навчання і залежить від можливостей фонду захисних споруд в опорному закладі та його філіях.

Освітній процес в **очній формі** запроваджується в приміщеннях філій в межах розрахункової місткості споруд цивільного захисту, що використовуються для укриття учасників освітнього процесу в разі включення сигналу «Повітряна тривога» або інших відповідних сигналів оповіщення.

В опорному закладі, потужності споруд цивільного захисту якого є недостатніми для укриття всіх учасників освітнього процесу, організовується освітній процес в **змішаному режимі**, що поєднує очну і дистанційну форми навчання шляхом розподілу навчального часу в межах тижнів.

Таке поєднання можливе для різного виду занять, наприклад, практичні, лабораторні заняття проводяться в очному режимі, лекційні – у дистанційному. При цьому освітній процес у перших класах початкової школи здійснюється в очній формі, враховуючи необхідність соціалізації дітей.

Форма організації освітнього процесу може змінюватися впродовж навчального року залежно від безпекової ситуації тощо.

Можливою є зміна форми навчання для здобувачів освіти, які тимчасово перебувають за кордоном або є внутрішньо переміщеними особами, протягом навчального року або семестру за заявою батьків.

Відповідно до наказу Міністерства освіти і науки України від 15.05.2023 № 563 «Про затвердження методичних рекомендацій щодо окремих питань здобуття освіти в закладах загальної середньої освіти в умовах воєнного стану в Україні» до дітей - громадян України, які дистанційно здобувають освіти або очно навчаються в закладі освіти за кордоном, вживаються заходи щодо оптимізації освітнього процесу й урахування результатів навчання з тих предметів, які здобувач (здобувачка) освіти опановує в школі країни перебування.

Важливим є застосування індивідуального підходу до кожного учня/учениці в найкращих інтересах дитини для дотримання її права на продовження здобуття освіти.

Педагогічні та інші працівники під час освітнього процесу в ліцеї несуть персональну відповідальність за організацію безпечних умов для здобувачів освіти.

При організації освітнього процесу в очній формі або змішаному режимі слід забезпечити безумовне переривання освітнього процесу, що здійснюється в будівлі, приміщенні закладу освіти, у разі включення сигналу «Повітряна тривога» або інших сигналів оповіщення. Учасники освітнього процесу повинні організовано прослідкувати до споруд цивільного захисту і перебувати в них до скасування тривоги, за можливості продовжуючи освітній процес в укритті, а після відбою тривоги – повернутися до приміщення закладу освіти, організувавши освітній процес із урахуванням необхідного корегування.

Організація дистанційного навчання у ліцеї відбувається за допомогою:

- поєднання онлайн-занять через Zoom, Skype, Instagram, Google, Hangouts;
- заздалегідь записаних відеоуроків, презентацій від вчителів чи із зовнішніх освітніх ресурсів;
- ретельно підібраних завдань для самостійної роботи із їх подальшою перевіркою;
- використання безкоштовних вебсерверів та платформ, наприклад, Google, Classroom, Moodle, Microsoft Teams.

Надзвичайно важливим є чітка система організації навчання в закладі з самостійним опрацюванням матеріалу (розклад, критерії оцінювання, узгодження кількості контрольних робіт (не більше 3 на тиждень), врахування вікових особливостей щодо виконання домашніх завдань). Домашні завдання мають бути посилюючими для самостійного виконання дітьми (мати чіткі поради та інструкції).

Актуальною формою навчання є також розміщення записів відеоуроків з різних навчальних предметів, презентацій, відеоконференцій, інформування учнів та батьків про освітні ресурси, що сприятиме кращому засвоєнню знань учнів із різними рівнями підготовки. Важливо, щоб в учнів були чіткі інструкції до завдань, які необхідно виконати та був вільний доступ до навчальних матеріалів.

Важливим є формування у здобувачів освіти уміння вчитися з використанням ІТ, а в учителів - уміння забезпечувати цей процес.

Організація освітнього процесу і в умовах очного, і в умовах дистанційного навчання не повинна призводити до перевантаження учнів та має забезпечувати безпечні та нешкідливі умови здобуття освіти.

Система внутрішнього забезпечення якості складається з наступних компонентів:

- кадрове забезпечення освітньої діяльності: викладання навчальних предметів в опорному закладі та його філіях повністю забезпечене кваліфікованими фахівцями, які мають освітньо-кваліфікаційний рівень:
 - о «спеціаліст вищої кваліфікаційної категорії» – 25 осіб;
 - о «спеціаліст першої кваліфікаційної категорії» – 14 осіб;
 - о «спеціаліст другої кваліфікаційної категорії» – 17 осіб;
 - о «спеціаліст» - 10 осіб;
 - о педагогічне звання «учитель-методист» – 3 особи;

о педагогічне звання «старший учитель» – 15 осіб.

- навчально-методичне забезпечення освітньої діяльності: Державний стандарт, навчальні програми, підручники, які мають гриф МОН;
- матеріально-технічне забезпечення освітньої діяльності: за кожним класом закріплено окремий кабінет, для проведення уроків інформатики учні можуть використовувати можливості кабінету; проведення уроків фізичної культури здійснюється на базі спортивного майданчика і спортивної зали;
- якість проведення навчальних занять: за якісне і вчасне проведення навчальних занять учителі несуть персональну відповідальність;
- моніторинг досягнення учнями результатів навчання (компетентностей) проводиться згідно вимог навчальних програм та обліковується у класному журналі, крім того заступником директора здійснюється загальношкільний моніторинг.

За організацію системи внутрішнього забезпечення якості освіти відповідає адміністрація ліцею, зокрема:

- оновлення методичної бази освітньої діяльності;
- контроль за виконанням навчальних планів та освітньої програми, якістю знань, умінь і навичок учнів, розробкою рекомендацій щодо їх покращення;
- моніторинг та оптимізацію соціально-психологічного середовища закладу освіти;
- створення необхідних умов для підвищення фахового кваліфікаційного рівня педагогічних працівників шляхом участі у вебінарах, семінарах, тренінгах та навчанні за програмами, дистанційному навчанні.

Розділ 6

Показники (вимірники) реалізації освітньої програми

Рівень досягнень здобувачів освіти буде вивчатись:

- шляхом моніторингу знань, умінь і навичок з окремих предметів;
- проведення контрольних випробувань учнів;
- участі здобувачів освіти ліцею у предметних олімпіадах різного рівня, Всеукраїнських інтелектуальних конкурсах та турнірах;
- шляхом складання та захисту наукових проєктів, участі в роботі шкільного наукового товариства учнів «Джерелиця» (НТУ), Петрівського районного відділення МАН;
- аналізу результатів участі учнів у ДПА і ЗНО.

Важливим аспектом у складовій освітнього процесу є моніторингове дослідження результатів навчання здобувачів освіти. В опорному закладі та його філіях створені всі необхідні умови для реалізації творчих здібностей кожного здобувача освіти.

Моніторингові досягнення здобувачів освіти результатів навчання (компетентностей):

№ з/п	Види моніторингу	Очікувані результати
Здобувачів освіти		
1	Моніторинг рівня навченості основам наук (моніторингові заміри з предметів інваріантної складової)	Рівень володіння предметами інваріантної складової
2	Результати семестрового та річного оцінювання	Успішність за результатами семестрового та річного оцінювання
3	Результативність участі у предметних олімпіадах, різнорівневих конкурсах та інших тематичних заходах	Рівень обдарованості

4	Результативність ДПА/ЗНО	Успішність за результатами навчання у закладі та його філіях
Психологічний		
5	Рівень адаптації здобувачів освіти до умов навчання у закладі I ступеня	Визначення труднощів та ускладнень в освітньому процесі для здобувачів освіти 1 класу та новоприбулих
6	Індивідуально-психологічні особливості здобувачів освіти	Рівень особистісного розвитку здобувачів освіти
7	Виявлення соціометричного статусу здобувачів освіти у колективі	Визначення рівня згуртованості класних колективів

Завдання системи внутрішнього забезпечення якості освіти:

- 1) оновлення методичної бази освітньої діяльності;
- 2) контроль за виконанням навчальних планів та освітньої програми, якістю знань, умінь і навичок учнів, розробка рекомендацій щодо їх покращення;
- 3) моніторинг та оптимізація соціально-психологічного середовища закладу освіти;
- 4) створення необхідних умов для підвищення фахового кваліфікаційного рівня педагогічних працівників.

Розділ 7

Програмно-методичне забезпечення освітньої програми

Для виконання освітньої програми ліцею на 2023/2024 навчальний рік передбачено використання, затверджених Міністерством освіти і науки України навчальних програм з усіх предметів інваріантного складника, що забезпечує інтеграцію загальноосвітніх (основних і додаткових) програм у єдину освітню програму, що дозволяє одержати запланований результат освіти – «модель» випускника.

Згідно з рекомендаціями Міністерства освіти і науки України в освітньому процесі ліцею у 2023/2024 навчальному році на рівні базової, профільної середньої освіти (5–11 класи) використовуються такі навчальні програми:

5-6 класи – модельні навчальні програми, яким надано гриф «Рекомендовано Міністерством освіти і науки України» наказом від 12.07.2021 № 795 (зі змінами, внесеними у додаток наказами Міністерства освіти і науки України від 10.08. 2021 р., № 898, від 29.09. 2021 р. № 1031, від 13.12. 2021 р. №1358, від 02.02. 2022 р. № 96, від 09.02. 2022 № 143, від 11.04. 2022 р. № 324) (гриф Міністерства станом на 01 серпня 2022 року надано 95 модельним навчальним програмам);

7 – 9 класи - навчальні програми, затверджені наказом Міністерства освіти і науки України від 07.06.2017 № 804 «Про оновлені навчальні програми для учнів 5-9 класів загальноосвітніх навчальних закладів» (зі змінами, внесеними наказом Міністерства освіти і науки України від 03.08.2022 № 698);

- навчальні програми, яким надано гриф «Рекомендовано Міністерством освіти і науки України» наказом Міністерства освіти і науки України від 03.08.2022 № 698 «Про надання грифа оновленим навчальним програмам»;

10 – 11 класи

- навчальні програми, затверджені наказом Міністерства освіти і науки України від 23.10.2017 № 1407 «Про надання грифу МОН навчальним програмам для учнів 10 – 11 класів закладів загальної середньої освіти» (зі змінами, внесеними наказом Міністерства освіти і науки України від 03.08.2022 № 698);

- навчальні програми, яким надано гриф «Рекомендовано Міністерством освіти і науки України» наказом Міністерства освіти і науки України від 03.08.2022 № 698 «Про надання грифа оновленим навчальним програмам».

Перелік навчальної літератури та навчальних програм, що мають грифи «Рекомендовано Міністерством освіти і науки України», «Схвалено для використання в освітньому процесі» або висновок «Схвалено для використання в загальноосвітніх навчальних закладах» (далі – Перелік), постійно оновлюється і доступний на офіційному вебсайті ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти» (офіційний вебсайт Міністерства освіти і науки України (<https://mon.gov.ua/>) та на вебсайт ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти» (<https://imzo.gov.ua/pidruchniki/pereliki/>)).

Відповідно до Порядку надання грифів навчальній літературі та навчальним програмам (далі – Порядок), затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України 20 липня 2020 р. № 931, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 11 жовтня 2020 р. за № 1119/35402, зі змінами, внесеними згідно з наказом Міністерства освіти і науки від 08 листопада 2021 р. № 1203, гриф «Рекомендовано Міністерством освіти і науки України» надається модельним навчальним програмам.

Навчальним програмам, розробленим не на основі модельних навчальних програм, навчальним програмам з позашкільної освіти надається гриф «Схвалено для використання в освітньому процесі». Навчальні програми, розроблені на основі модельних навчальних програм, згідно із Законом України «Про повну загальну середню освіту» (пункт 8 частини першої статті 1), затверджені педагогічною радою закладу освіти (протокол № 1 від 30.08 2023 р.).

Розділ 8

Структура навчального року

Структура і тривалість навчального року, навчального тижня, навчального дня, занять, відпочинку між ними, форми організації освітнього процесу визначаються відповідно до статті 10 Закону України «Про повну загальну середню освіту».

Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 28 липня 2023 року № 782 «Про початок навчального року під час воєнного стану в Україні» в закладах загальної середньої освіти 2023/2024 навчальний рік триватиме з **1 вересня 2023 року до 28 червня 2024 року**.

Навчальні заняття в ліцеї організовуються за *семестровою системою*:

- I семестр - з 01 вересня до 29 грудня 2023 року;
- II семестр - з 15 січня до 31 травня 2024 року.

Упродовж навчального року проводяться *канікули*:

- осінні - з 28 жовтня по 05 листопада 2023 року;
- зимові - з 30 грудня 2023 року по 14 січня 2024 року;
- весняні - з 23 березня по 31 березня 2024 року.

Додаткові канікули для учнів 1 класу: з 17 лютого 2024 року по 25 лютого 2024 року.

Орієнтовна дата проведення свята «Останній дзвоник» - 31 травня 2024 року.

Тривалість та структура навчального року визначається закладом освіти з урахуванням навчального часу на проведення державної підсумкової атестації, додаткових консультацій для усунення прогалин у навчанні, навчально-польових занять/зборів і навчально-тренувальних занять предмета «Захист України», інших форм організації освітнього процесу, визначених освітньою програмою закладу освіти. З урахуванням безпекової ситуації, місцевих особливостей та кліматичних умов структура навчального року та графік учнівських канікул можуть змінюватися за рішенням педагогічної ради.

Контроль за відповідністю освітнього рівня учнів (вихованців), які закінчили заклад загальної середньої освіти I, II і III ступенів, вимогам Державного стандарту загальної середньої освіти здійснюється шляхом державної підсумкової атестації.

Перелік предметів державної підсумкової атестації визначається Міністерством освіти і науки України. Терміни їх проведення визначаються навчальним закладом.

Орієнтовні терміни проведення ДПА для 4-х класів – остання декада травня 2024 року; для 9-х класів – календарний тиждень після закінчення навчального року.

Навчальна практика та навчальні екскурсії по закінченню навчальних занять за рішенням педагогічної ради освітнього закладу від 30.08.2023 року протокол №1 не проводяться.

Дата вручення документів про освіту буде визначена додатково (в залежності від термінів проведення ДПА, ЗНО).

Ліцей (опорний заклад і філії) працює в режимі п'ятиденки з двома вихідними – субота, неділя. Навчальні заняття проводяться в одну зміну: в опорному закладі з 8³⁰ до 14¹⁰ і регламентуються розкладом уроків, затвердженим директором школи. Тривалість уроків - 35 хвилин і може бути змінена у зв'язку із безпековою ситуацією. У Балахівській та Чечеліївській філіях навчальні заняття проводяться з 8³⁰ до 15⁰⁰ і регламентуються розкладом уроків, затвердженим директором школи. Тривалість уроків становить: у перших класах - 35 хвилин, у других - четвертих класах - 40 хвилин, у п'ятих - одинадцятих класах - 45 хвилин. Заклад освіти може обрати інші, крім уроку, форми організації освітнього процесу. Згідно із листом Міністерства освіти України від № 1/9-190 від 02 квітня 2018 року «Щодо скороченої тривалості уроку для учнів початкової школи» різниця в часі навчальних годин 1-4-х класів компенсується збільшенням тривалості перерв між уроками, додатковий облік і компенсація навчального часу у початковій школі у 2023/2024 навчальному році не проводиться. Тривалість корекційно-розвиткових занять для дітей з особливими освітніми потребами, які навчаються в інклюзивних класах, становить: групове - 35-40 хвилин, індивідуальне - 20-25 хвилин.

За умови зміни безпекової ситуації, опорний заклад та його філії можуть перевести здобувачів освіти на дистанційну форму навчання, а педагогічних працівників - на роботу в дистанційному режимі.

У ліцеї (опорний заклад та його філії) щоденно о 9 годині 00 хвилин має проводитись загальнонаціональна хвилина мовчання за співвітчизниками, загиблими внаслідок збройної агресії російської федерації проти України (стаття 2 Указу Президента України № 143 від 16 березня 2022 року «Про загальнонаціональну хвилину мовчання за загиблими внаслідок збройної агресії Російської Федерації проти України», лист Міністерства освіти і Науки України від 16.03.2022 №1/3472-22).